

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 18.12.2025

Meie 02.03.2026

nr 1-6/3332-1, SIM/25-
1423/-1K
nr 8-2/10186

Relvaseaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamine

Austatud minister

Siseministeerium saatis Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks relvaseaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK).

Justiits- ja Digiministeerium toetab VTK eesmärki luua relvaseaduse uus terviktekst, millega lahendatakse seaduse senised kohaldamisala, terminite ning erineval ajal tehtud rohkearvuliste muudatuste omavahelise seosega seotud probleemid. Samuti toetab Justiits- ja Digiministeerium VTK plaani vähendada Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) rutiinseid ja formaalseid juriidiliste isikutega seonduvaid järelevalveid ning keskenduda suuremal määral riskipõhisele järelevalvele. Tunnustame VTK kirjutajaid põhjaliku töö eest.

Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab VTK järgmiste tähelepanekutega.

Relva ja sõjarelva õiguslik käsitus VTK-s ning selle seos relvaseaduse muutmise kiireloomulise eelnõuga

1. VTK-s on märgitud, et pärast tagasiside saamist kaalutakse eelnõu koostamisel sõjarelvade regulatsiooni selgemat eristamist relvaseaduse üldregulatsioonist, et vältida edasisi rakendusprobleeme ja tõlgendusvaidlusi ning ka vastutuse selgemat jagunemist. Justiits- ja Digiministeerium toetab vastavas küsimuses õigusselguse loomist. Samas märgime, et relvaseaduse kiireloomuliste muudatuste eelnõu¹, mis on Siseministeeriumi poolt detsembris 2025 algatatud VTK-ga paralleelselt kulgev menetlus, läbivaatamisel tegi Justiits- ja Digiministeerium märkuse selle kohta, et mitmed põhimõttelised küsimused, mida soovitakse lahendada ajakriitilisuse tõttu enne VTK-d, vajaksid hindamist ja lahendust pigem uue tervikteksti loomise käigus. Näiteks küsimus, kas „sõjarelv“ on „relv“ relvaseaduse (RelvS) mõistes või mitte. Kiireloomulises eelnõus oli täpsustatud, et RelvS² §-s 11 nimetatud relvade kõrval loetakse relvadeks ka RelvS §-s 83³ sätestatud sõjarelvad. Kiireloomulise eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et muudatuse eesmärk on tagada ühtne arusaam relva mõistest kogu seaduse ulatuses ja selgitada RelvS üld- ja eriosa vahelist seost, et oleks selge, millal kohaldatakse üldosas toodud nõudeid sõjarelvadele; parandada õigusselgust ja vältida tõlgenduslikke vastuolusid relvade liigitamisel ja käitlemisel. Tulenevalt eeltoodust tekib VTK-s pakutu pinnalt küsimus, kas VTK järgselt soovitakse otsus ümber hinnata, ehk „sõjarelv“ ei oleks ikkagi „relv“ relvaseaduse tähenduses? Justiits- ja Digiministeeriumi

¹ EIS toimiku number: [25-1422](#)

² [RT I, 12.12.2024, 4](#)

hinnangul ei ole mõistlik seaduses kiireloomuliselt põhimõttelisi muudatusi kavandada, kui VTK kohaselt tuleks neid hakata peagi muutma.

2. Justiits- ja Digiministeerium palub VTK pinnalt hinnata, kas sõjarelvade regulatsiooni eristamine peab tingimata tähendama eraldi seaduse loomist, ehk relvaseaduses ei oleks edaspidi valdkonna tervikregulatsioon, või saaks seda lahendada sama seaduse eriosana, millel oleks erinev vastutaja. Näiteks Siseministeerium vastutaks üldosa ja Kaitseministeerium eriosa eest.

Tervisetõendit ja tervisekontrolli puudutavad tähelepanekud

3. VTK-s käsitletud ettepanekud, mis on seotud relvaloa tervisetõendiga, vajavad Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul täiendavat analüüsi. Oluline on selgus tervisetõendi õiguslikus staatuses (kas on tegemist eelhaldusaktiga või muu õigusliku dokumendiga) ja tema suhtes relvaloaga. Samuti peab analüüsima, kuidas kavandatav õiguslik lahendus oleks elulises olukorras rakendatav. VTK-s kirjeldatud PPA õiguse puhul suunata relvaloa omaja täiendavasse tervisekontrolli tekib samuti küsimusi, sest VTK-st ei selgu, kas see tekitab inimestele täiendavaid kulusid, millistele andmetele tuginedes PPA täiendava suunamise otsuse teeb jne. VTK-s on kirjas, et kui perearst või psühhiaater tuvastab relvaluba omaval inimesel mõne relvaloa andmist välistava haiguse, saaks vastav arst tervisetõendi koheselt peatada või kehtetuks tunnistada. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul tuleks arstidele vastava lisakohustuse määramist täiendavalt analüüsida, sest selle rakendumisel tekib arstidel kohustus lisaks tervishoiuteenuse osutamisele kontrollida ka patsiendile väljastatud lube ning nende andmise aluseid ja loaga seotud tervisetõendi kehtivuse üle otsustada.
4. Justiits- ja Digiministeerium palub samuti analüüsida, kas praegu nõutavaid erinevaid tervisetõendeid oleks mõnedes valdkondades võimalik ühiselt kasutada. Näiteks relvaloa saamiseks vajalikku tervisetõendit oleks võimalik kasutada juhilubade taotlemisel.
5. VTK-s käsitletud relvaloa taotleja tervisekontrolliga seonduvalt juhib Justiits- ja Digiministeerium tähelepanu sellele, et juhul kui isiku tervislik seisund muutub, ei saa kehtetuks tunnistada varasemalt antud tervisetõendit. Tõend väljastati isikule hetkel, kui isiku tervis vastas nõuetele. Seega ei saa tagantjärei väita, et tõendi väljastamine oli vale ja tõend on kehtetu. Tervise seisundi muutumisel on võimalik rääkida tõendi kehtivuse peatamisest. Juhul kui PPA-l on kahtlus, et isik ei vasta enam loa saamise tingimustele, tuleb relvaluba peatada, tervisetõend ei ole vastava otsuse puhul aluseks. Seaduses tuleb sätestada tingimused, millele tuginedes PPA saaks relvaluba peatada. Praegu kehtiva regulatsiooni kohaselt on tingimused seotud kliinilise diagnoosiga, mida saab määrata üksnes tervishoiutöötaja (nt RelvS § 36 lg 1 p 1 ja 2, psüühika- või käitumishäire). Isikut ei saa alusetult suunata täiendavasse tervisekontrolli. Samas saab relvaloa taastamise tingimuseks seada uue tervisekontrolli läbimise kohustust.
6. VTK-s on probleemina välja toodud see, et tervisekontrolli teostav isik ei näe kõiki isiku terviseloo andmeid, kui isik on andmed arsti eest sulgenud. Siinkohal tuleb eristada, kas tervishoiuteenuse osutaja tegutseb isikule tervishoiuteenuse osutamise raames, või on ta kaasatud haldusmenetlusse, loa andmiseks tervise seisundi hindamisel, mis ei ole tervishoiuteenus. Riigikohus on 04.12.2029 kohtumääruses nr [3-18-1273](#) asunud seisukohale (määruse p 14), et tervisekontrolli teostaja täidab mootorsõidukijuhi tervisekontrolli tehes avalik-õiguslikku ülesannet ning tervisetõendi väljastamine ei ole tervishoiuteenuse osutamine tervishoiuteenuste korraldamise seaduse § 2 lg 1 mõttes (vt ka halduskolleegiumi 13. novembri 2014. a otsus asjas nr 3-3-1-44-14, p 19 ja seal toodud viited). Tervisekontrolli tulemusel väljastatud tervisetõend vastab eelhaldusakti tunnustele (HMS § 52 lg 1 p 2) mootorsõidukijuhi juhtimisõigusega seotud haldusmenetluses. VTK-s käsitletud tervisekontrolli teema puhul tekib küsimus, millisel õiguslikul alusel täna tervisekontrolli tegev isik tervise infosüsteemi andmeid töötleb? VTK sellele küsimusele vastust ei anna. Justiits- ja Digiministeerium palub lahendada vastav küsimus elnõu koostamise käigus.
7. Eelneva punktiga seoses on VTK-s pakutud, et tuleb suurendada tervishoiutöötajate pädevust. Samas on tervisetõendi andmise puhul tegemist avalik-õigusliku ülesandega. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul tuleks kaaluda kohtupsühhiaatritega sarnast

lahendust, kellel on võimalik tervise infosüsteemis valida, kas ta tegutseb eriarstina (psühhiaatrina) inimesele tervishoiuteenust osutades, või kohtupsühhiaatrina haldusmenetluses.

Andmete töötlemise aluseid ning andmekogude arendamist puudutavad tähelepanekud

8. Justiits- ja Digiministeerium palub eelnõu koostamisel täiendada relvaregistri sätteid vastavalt isikuandmete ja avaliku teabe töötlemise ning andmekogude reguleerimise juhisele³. Muu hulgas palume eelnõu kavandamisel arvestada alltoodud tähelepanekutega.
9. Hetkel kehtiv RelvS § 24 lõige 2 vajab täiendamist, sest töödeldavate isikuandmete kategooriad tuleb sätestada seaduse tasandil. Hetkel kehtiva seaduse sõnastus on väga laialt tõlgendatav. Näiteks ei ole piiritletud, milliseid isikuandmeid võib töödelda loa taotlemisel ja väljastamisel (RelvS § 24 lg 2 p 1). Samuti ei ole piiritletud, milliseid loa omajate ja relvaomanike isikuandmeid (RelvS § 24 lg 2 p 2) võib töödelda. Justiits- ja Digiministeerium palub eelnõu väljatöötamisel arvestada sellega, et seaduses sätestatud isikuandmete loetelu ei tohi olla lahtine.
10. Kehtiva RelvS § 24 lõikes 11 sätestatu ei ole asutusesiseseks kasutamiseks (AK) tunnistamise aluseks avaliku teabe seaduse (AvTS) mõttes. Andmed ei saa automaatselt AK märkega teabeks muutuda, sest andmete puhul tuleb igakordselt hinnata, kas esineb mõni AK alus või on andmed avalikud. Selgitame, et teavet saab tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks, kui esineb mõni AvTS § 35 lõikes 1 nimetatud alus, muul juhul on tegemist avaliku teabega. RelvS § 24 lõige 11 puhul ei ole tegemist eriseadusest tuleneva juurdepääsupiirangu alusega ning vastava sõnastusega sättest tuleks kavandatud eelnõu puhul loobuda ja kohaldada üldist AvTS-i regulatsiooni. Põhjalikuma selgitusega on võimalik tutvuda Siseministeeriumile Justiits- ja Digiministeeriumi poolt 19.02.2025 saadetud kirjas nr 8-2/616.
11. Justiits- ja Digiministeerium soovib selgema õigusloome huvides kavandada uues õigusaktis andmekogu andmete säilitamistähtaja (kehtiva RelvS § 35³) andmekogu paragrahvi juurde.
12. VTK-s (lk 13) on märgitud, et Rahvusvahelise Kriminaalpolitsei Organisatsiooni (INTERPOL) relvaprogrammi üheks olulisemaks tööriistaks on iARMS andmebaas, mis võimaldab liikmesriikidel jagada andmeid ebaseaduslike, leitud või kaotatud relvade kohta ning uurida relvade rahvusvahelist liikumist. VTK-st ei selgu, millisel kujul liikmesriikide andmevahetus toimub, kes on Eesti vaatest see asutus, kes vastutab sellise andmetöötamise eest ning millisel andmetöötlus reguleeritud on, sh milliseid andmeid jagatakse, kui kaua ja kus säilitatakse jne. Justiits- ja Digiministeerium palub mainitud küsimusi eelnõu väljatöötamisel analüüsida ning seletuskirjas selgitada.
13. VTK-s (lk 14) on käsitletud kavandatava regulatsiooni PS-ga määratud raamid. Justiits- ja Digiministeerium juhib tähelepanu sellele, et ka igasugune isikuandmete töötlemine riivab põhiseaduse §-is 26 sätestatud õigust eraelu puutumatusele. PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. See tähendab, et niisugune piirang peab olema kooskõlas ka PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Sättes väljendatud üldise seadusereservatsiooni põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja.
14. Justiits- ja Digiministeerium palub arvestada sellega, et juhul kui isikute suhtes tehakse loa andmisele eelnevalt seaduses sätestatud tingimuste täitmise üle kontrolli, siis tuleb seaduses sätestada töödeldavate andmete kategooriad. Samuti tuleb sätestada, kes kontrolli tegemise eest vastutab ning kui kaua kontrolli andmeid säilitatakse.
15. VTK-s on tõdetud (lk 32), et terminite ümberkujundamine võib algusfaasis tähendada vajadust ajakohastada dokumendivorme ja infosüsteeme (sh relvaregister). Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul vajavad hindamist ja ajakohastamist ka vastavad andmetöötamise regulatsioonid.

³ [Juhis eelnõude koostamiseks.pdf](#)

16. Justiits- ja Digiministeerium märgib, et andmetöötlust puudutavaid tähelepanekuid tuleb arvesse võtta ka sõjarelvade käsitlemise regulatsiooni väljatöötamisel.
17. Palume relva loa menetlemise kavandamisel arvestada ka tingimustele vastamise kontrolli ülesehituse protsessiga, selliselt et taustakontrolli ei tehta isikule, kellel on juba eelnevalt teatud tingimused täitmata, nt piiratud teovõime jne. Vastava regulatsiooni väljatöötamisel tuleb lähtuda isikuandmete kaitse üldmääruses⁴ sätestatud eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõtetest.
18. Justiits- ja Digiministeerium palub eelnõu koostamisel arvestada sellega, et kui tähtjatu relvaloa puhul kontrollitakse perioodiliselt ka karistusregistri andmeid, tuleb vastav kontroll ka seaduses sätestada.
19. Justiits- ja Digiministeerium juhib tähelepanu sellele, et kui VTK-s pakutud lahendusega kasvab ettevõtjate loa- ja teatamiskohustusega tegevusalade arv, siis suurendab see ettevõtjate halduskoormust. Struktuurivahenditest on rahastatud erinevaid relvaregistri arendusi, mille tulemusel on loodud relvaregistri teenused relvaomanikule, relvade ja laskemoonaga kauplajatele ning järelevalve teostajatele. On oluline, et loodud teenused ja tehtud arendused jääksid relvaregistris toimima ka uue relvaseaduse jõustumisel. Justiits- ja Digiministeerium palub tagada, et uus relvaseadus toetaks ka edasisi relvaregistri arendusi, et toetada andmevahetust, muuta menetlusi kiiremaks ning võimaldada tõhusat järelevalvet.

Relva pärimist puudutav tähelepanek

20. VTK-s on käsitletud relvaomanikuks saamine pärimise teel. Justiits- ja Digiministeerium ei nõustu seisukohaga, et isikul ei ole praegu kehtiva regulatsiooni alusel võimalik relva pärida ilma selle laskekõlbmatuks muutmata. Kehtivas seaduses on reguleeritud võimalus esitada taotlus päritud relva jaoks relvaloa saamiseks. See tähendab, et Eestis on Saksamaaga sarnane regulatsioon. Hetkel ei ole VTK-s selgitatud, miks on pärimise puhul põhjendatud loobuda relvaloa saamise nõudest. Palume vastavat küsimust eelnõu väljatöötamisel analüüsida.

Vanglateenistusele kohaldatav erisäte

21. Justiits- ja Digiministeerium palub, et uue regulatsiooni väljatöötamisel säiliks kehtiva RelvS § 3 lõikes 7 sätestatud erisäte, mis võimaldab vanglateenistuse teenistusrelvadele ja nende laskemoonale kohaldada vangistusseaduse sätteid.

Muud tähelepanekud VTK ettepanekute kohta

22. VTK kohaselt on koostatavas eelnõus plaanis selgemini reguleerida relva omandamise põhjuste väljaselgitamist. Justiits- ja Digiministeerium palub analüüsida, kui detailset põhjendamist oleks inimeselt mõistlik eeldada. Näiteks olukorras kui relv soetatakse isikliku turvalisuse kaitseks, võib liigselt detailsete põhjenduste nõudmine riivata ebaproportsionaalselt inimeste eraelu puutumatust.
23. VTK-s on käsitletud plaan delegeerida relvaeksami praktilise osa läbiviimine halduslepinguga erasektorile. Justiits- ja Digiministeerium palub lahenduse kavandamisel jälgida, et delegeerimine ei halvendaks relvaeksami kvaliteedi. Samuti tuleb eelnõu väljatöötamisel tagada, et sõlmitud halduslepingu üle saaks toimuda sisuline järelevalve.
24. VTK kohaselt tuleks plaanitavas eelnõus sätestada ka isikliku turvalisuse eesmärgil soetatavate relvade maksimumarv. VTK-st ei selgu, miks peaks isikliku turvalisuse tagamiseks olema inimesel oluliselt rohkem relvi kui üks või paar. Samas kui suurema arvu relvade omamine võib isikliku turvalisuse eesmärgil olla põhjendatud, siis ei pruugi olla mõistlik

⁴ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus [2016/679/EL](#), 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)

seadusega ette kirjutada relvade maksimaalset kogust. Justiits- ja Digiministeerium palub analüüsida, kas vastav otsus võiks olla kaalutlusotsus, mille teeb konkreetse olukorra asjaoludest lähtudes haldusorgan.

25. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul on VTK-s kirjeldatud relva sundvõõrandamise võimaldamine hüvitise maksmiseta ebasobiv lahendus. Ükskõik millise isiku vara sundvõõrandamine riigi poolt on tugev põhiõigusriive, mille leevendamiseks on ette nähtud kohene ja õiglane hüvitus. Ilma hüvitiseta kujutab sundvõõrandamine sisuliselt jõuga toimuvat omastamist.

Tähelepanekud mõju hindamise kohta

26. Kuna uue tervikteksti koostamisega tehakse ka mitmeid põhimõttelisi muudatusi kehtivas õiguskorras, siis palume eelnõu koostamise juurde asudes hinnata vajadust võtta tulevase eelnõu rakendussätetega ka kohustus mõju järelhindamiseks. Muutmisele läheb mitmeid seni valdkonnas harjumuspäraseks saanud lahendusi ning uute reeglite rakendamise tulemuslikkust oleks kasulik võrdluses nendega hinnata. Täpsema juhise järelhindamise rakendussätte sõnastamiseks leiab Justiits- ja Digiministeeriumi veebilehelt⁵.
27. Justiits- ja Digiministeerium palub eelnõu väljatöötamisel arvestada sellega, et kui mõne uue nõude kehtestamise või rangemaks muutmise tõttu kasvab ettevõtjate, füüsiliste isikute või vabaühenduste halduskoormus, siis tuleb vastavalt hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) § 1 lõikele 4¹ leida tasakaalustamiseks halduskoormust vähendav meede või meetmed. VTK annab alust arvata, et sellised vähendused on tasakaalustamiseks leitavad, sealhulgas nii ettevõtjate kui ka füüsiliste isikute vaatest. Juhime tähelepanu, et VTK-s on halduskoormust ekslikult hinnatud riigiasutuste (näiteks PPA) vaatest, mille palume eelnõu seletuskirja koostamisel parandada. Riigiasutuste puhul tuleb kasutada mõistet töökoormus. Riigiasutuste töökoormuse kasvu puhul ei ole kohustust halduskoormuse tasakaalustamise reegli⁶ rakendada.
28. Hinnates muudatuste mõju sihtrühmadele, sealhulgas nende halduskoormusele, palume arvestada asjaoluga, et samadele sihtrühmadele võib mõju avalduda erinevalt sõltuvalt sellest, kas neil juba on kokkupuuteid valdkonnaga või tekivad need alles tulevikus. Esimesel juhul võib ilmned vajadus oma senist tegevust ümber korraldada või mõnel juhul ka senisest tegevusest üldse loobuda. Näiteks ettevõtjate (lasketiirud, *airsoft*-relvade, piiramata käibega relvade või tulirelva lisaseadmete ja laskemoona müüjad, aga ka laskespordiorganisatsioonid ja -klubid) puhul, kus valdkonda soovitakse edaspidi (täpsemalt) reguleerida. Füüsiliste isikute puhul võib ilmned vajadus loobuda isiklikest relvadest, näiteks nende maksimaalse lubatud arvu sätestamise tõttu. Samuti muude täiendavate nõuete rakendamine (näiteks võõrandamiskohustus, tervisekontroll, antiikrelvad), mille täitmine võib relvaomanikele edaspidi keeruliseks või ebaotstarbekaks osutuda, võib olla sihtrühmadele otseselt tajutav. Lisaks võib muudatustega kaasned ka otsene majanduslik kahju sihtrühmadele. Seetõttu on tulevase eelnõu seletuskirjas oluline kajastada, kuidas mõjutatud sihtrühmi muudatustest teavitatakse.
29. Kuna VTK seab muudatuste eesmärgiks muu hulgas ka relvadega seotud ebaseadusliku tegevuse vähendamise (näiteks VTK p II.II.1. relvade väärkasutusega seotud riskide vähendamine), tuleks eelnõu faasis lisada seletuskirja andmeid selle kohta, kuivõrd on Eestis seni olnud probleemiks ebaseaduslik relvadega kaubitsemine või muu relvadega seotud nõuete rikkumine ja väärkasutus. Teisisõnu, kui palju on esinenud juhtumeid, kus isikutele on sellega seotult määratud karistusi (ka vangistust). Seejuures tuleks analüüsida, mis ulatuses on rikkumiste põhjuseks olnud VTK-s mitmel korral märkimist leidnud osapoolte kehtiva õiguse erinev tõlgendamine ja kui palju on olnud tahtmatuid rikkumisi. VTK-s väljendatud plaan seada relvaloa andmine sõltuvusse taotleja suutlikkusest piisavalt selgitada relva vajalikkust ja kasutusotstarvet annab suure kaalutlusruumi PPA-le ning vajab eelnõu seletuskirjas põhjalikumalt selgitamist.

⁵ [Juhend järelhindamise korraldamiseks.](#)

⁶ [Halduskoormuse tasakaalustamise reegli rakendamise juh.](#)

30. VTK toob tänuväärselt ära mõjutatavate sihtrühmade arvulised suurused. Palume eelnõu seletuskirjas hinnata ka mõjutatud PPA ametikohtade arvu, märkides võimalusel ära konkreetsetest muudatustest otseselt mõjutatud üksuste isikkoosseisu suuruse (järelevalve, loamenetlus). Eelnõu koostamise juurde asudes soovitame analüüsida muudatuste mõju täpsemalt ka kohtutele ning advokaatidele võimalike kohtuvaidluste kontekstis.
31. VTK-s kirjeldatud muudatustega paratamatult kaasnev üleminekuperiood võib tuua kaasa mitmeid kohanemiskulusi. Seetõttu tuleb kaasneda võimalikud riskid asjakohaste muudatuste juures eelnõu seletuskirjas lähemalt analüüsida. VTK-s on üleminekuperioodi riskide osas märksõnadena kasutusel näiteks sõjarelvade käitlemise muudatuste puhul järelevalve killustumine, tõrked andmevahetuses (VTK p I.III.1.1.) ning paindlikuma laskekatsesüsteemi juurutamisel mainitakse IT-süsteemi haavatavust (VTK p III.III.3.). Neid ja muid üleminekuperioodi riske, millega kaasneb ka avaliku sektori, sealhulgas PPA suurenev töökoormus, tuleb seletuskirjas analüüsida.
32. VTK-s on osade kavandatavatele muudatustele puhul märgitud eesmärki, mille täidab ka kehtiv seadus. Näiteks ei ole põhjust arvata, et järelevalve ei oleks ka praegu regulaarne ja järjepidev (VTK p I.III.1.1.). Seega soovitame muudatustega saavutatav tulemus märkida täpselt, tuues välja vaid selle, mis edaspidi muutub ning kelle jaoks. Sisulisemat põhjendamist vajab VTK-s mitmel juhul kokkuvõttes üksnes positiivseks hinnatud mõju. Näiteks VTK p-s I.III.3.2. hinnatakse positiivseks tulemust, millega lihtsustub relvade ja laskemoona import ja eksport EL-i turul ning VTK p-s VI.III.4. saab positiivse hinnangu laskemoona müügi mahu võimalik kasv. Kuna relvade puhul on siiski tegemist eritähelepanu vajavate toodetega, millega kaasnevad riskid ühiskonnale laiemalt, siis tuleb positiivse kõrval alati hinnata sellega kaasnevaid ohte ning tuua välja asjakohased maandamismeetmed. Näiteks tõhusamad kontrollimeetmed. Eelnõu seletuskirjas vajab põhjalikumalt analüüsi VTK p-s II.III.4. toodud hinnang, mille kohaselt relvadega seotud menetluste lihtsustamine ja kiirendamine suurendab turu läbipaistvust ja ebaseadusliku turuosa vähenemist. Põhjendada tuleb ka VTK p-s I.III.1.4. öeldu, et „Sõjarelvade käitlemise üle järelevalve üleviimine Kaitseministeeriumi valitsemisalas on positiivne, sest tugevdab avalikkuse usaldust riigi relvapoliitika ja järelevalvesüsteemi vastu. Muudatus aitab selgemalt eristada tsiviil- ja sõjalist relvakasutust, mis suurendab elanike õiglustunnet ja arusaama relvade rollist ühiskonnas. Kaitseministeeriumi spetsialiseeritus ja tehniline pädevus tagavad kõrgema järelevalve kvaliteedi ning vähendavad riski, et relvi kasutatakse valesti või sattuvad need ebaseaduslikku käibesse. /.../ Pikemas vaates suurendab muudatus ühiskonna turvatunnet, tugevdab usaldust riigi julgeolekuasutuste vastu ning toetab arusaama, et relvade käitlemine toimub professionaalse ja eesmärgipärase kontrolli all. Seega saab muudatuse mõju hinnata suureks.“ Justiits- ja Digiministeerium juhib tähelepanu sellele, et asjakohane on kajastada üksnes põhjendatud seisukohti, märkides millele tuginedes (uuringud, küsitlused, varasem kogemus jne) saab väita, et sõjarelvade käitlemise üleviimine ühe ministeeriumi valitsemisalast teise tugevdab avalikkuse usaldust riigi relvapoliitika ja järelevalvesüsteemi vastu ning suurendab elanike õiglustunnet ja arusaama relvade rollist ühiskonnas, tugevdades usaldust riigi julgeolekuasutuste vastu. VTK p III.III.1. kohaselt suureneb ühiskonna üldine usaldus relvaeksamite süsteemi vastu siis, kui kaasata sellesse eraõiguslikud eksamikorraldajad, mis peaks muutma eksamiprotsessi läbipaistvamaks ja usaldusväärsemaks. Märkime, et eksamikorraldajate ringi laienemine võib riskide maandamiseks vajada järelevalve tõhustamist ning seda tuleb seaduse eelnõu väljatöötamisel arvestada.
33. Mitmel juhul on mõju olulisust hinnatud VTK-s skaalal suur-keskmine-väike. Selline liigitus ei ole otseselt nõutav ega piisavalt informatiivne ning selle asemel soovitame keskenduda mõju sisulisele hindamisele. Selleks saab kasutada mõjukriteeriumeid, milleks on esmalt sihtrühma arvuline suurus, seejärel mõju ulatus ehk hinnang sihtrühma kohanemise vajadusele ja -võimele (VTK-s läbivalt ekslikult võrdsustatud küll sihtrühma suurusega), hinnang mõjuga kokkupuute sagedusele ning ebasoovitava mõju riskide esinemise tõenäosusele, toetades eelnevat võimalusel nii asjakohaste andmete, statistika kui ka uuringu- või analüüsi tulemustega.
34. VTK üheks üldiseks eesmärgiks on võimalus analüüsida mitteregulatiivseid lahendusi. Märkime, et VTK p III.II.1., millega analüüsiti võimalust anda laskekatsed vastuvõtmine osaliselt eraõiguslikele juriidilistele isikutele, et leevendada turul valitsevat nõudlust, oleks võinud

sisaldada muu hulgas ka hinnangut mitteregulatiivsele lahendusele, näiteks lasketiirude täiendavale rahastamisele, kuna ka VTK-s väljapakutud regulatiivne lahendus eeldab järelevalve süsteemi loomist, litsentside väljastamist, koolituste korraldamist, turvanõuete kehtestamist, kvaliteedikontrolli, mis kõik nõuavad täiendavat ressursi riigieelarvest. Seetõttu vajaks eelnõu seletuskirjas põhjalikumalt selgitamist väide, et kavandatud regulatiivne lahendus aitab PPA-l ressursse kokku hoida ning muudes vajalikes valdkondades kasutusele võtta. Märkime, et uute nõuete kehtestamisega kaasneb sihtrühmadele peaaegu alati ka halduskoormus.

- 35.** Mitmed VTK-ga kavandatavad muudatused eeldavad kulutusi IT-lahendustele ja olemasolevale registrile, seega palume eelnõu etapis anda hinnang muudatuste koondmõju kohta riigieelarvele või puudutatud asutuste eelarvetele. Samuti tuleb näidata ka võimalik edaspidine püsikulu.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Maria Sults 58663067
Maria.Sults@justdigi.ee

Joel Kook
Signe Reinsalu
Mari Käbi
Kristel Niidas
Alar Teras
Andreas Kangur
Helina Kasvandik